

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет урбаністики та просторового планування

Кафедра політичних наук і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Перегуда Євген Вікторович

26 червня 2024 року

**АТЕСТАЦІЙНА ВИПУСКНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ
АГРЕСІЇ**

Виконала

Гаврушенко Юлія Олександрівна

052 «Політологія»

(спеціальність)

«Політичний менеджмент»

(освітня програма)

Групи зПМ-19

Керівник Семенченко Федір Григорович

Професор, доктор політичних наук Ідентичність підтверджую

КИЇВ 2024 Р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОБОТИ.....	6
1.1.Аналіз поняття "правове забезпечення політичної діяльності".....	6
1.2.Визначення основних принципів правового забезпечення політичної сфери в демократичному суспільстві. Розгляд впливу російської агресії на політичний ландшафт в Україні.....	8
1.3.Огляд історії відносин між Україною та Росією.....	16
1.4.Визначення ключових подій російської агресії в контексті політичної діяльності в Україні.....	21
Висновок до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ.....	29
2.1.Аналіз сучасних проблем, які виникають в українському суспільстві через російську агресію.....	29
2.2.Розгляд викликів, які ставляться перед політичними інститутами.....	35
Висновок до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	41
3.1.Огляд законодавчих актів, що регулюють політичну діяльність в умовах агресії.....	41
3.2.Вивчення заходів, спрямованих на захист політичних прав та свобод.....	48
3.3.Визначення ролі міжнародних правових норм у захисті політичної діяльності.....	52
Висновок до розділу 3.....	56
ВИСНОВОК	57

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
--	-----------

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі, де політичні процеси і правові реалії тісно пов'язані, проблема забезпечення політичної діяльності в Україні в умовах російської агресії стає однією з найбільш актуальних і важливих. Російська агресія проти України не тільки порушила принципи міжнародного права, але й спровокувала глибокі трансформації в українському суспільстві, що вимагає ретельного правового аналізу та розробки ефективних механізмів захисту політичної сфери. По-перше, російська агресія породжує потребу у вдосконаленні законодавства, яке регулює політичні процеси в країні. Необхідно впроваджувати нові норми, які забезпечать ефективний захист від зовнішніх втручань та забезпечать стійкість політичної системи перед впливом зовнішніх сил. Також важливо розробити механізми, які гарантують дотримання основних політичних прав та свобод громадян в умовах конфлікту.

По-друге, російська агресія створює нові виклики для забезпечення безпеки політичної діяльності. Це стосується як захисту політиків та громадських активістів, так і захисту виборчих процесів від зовнішнього впливу. Важливо розробити ефективні механізми кіберзахисту, а також забезпечити надійний контроль за джерелами фінансування політичних сил, які можуть використовуватися для маніпуляцій. По-третє, умови російської агресії ставлять перед українським суспільством завдання зміцнення механізмів взаємодії між політичною владою та громадянським суспільством. Важливо вдосконалювати інструменти публічної участі, забезпечувати доступ до інформації та залучати громадян до прийняття рішень на різних рівнях управління. По-четверте, російська агресія має великий вплив на міжнародні відносини та взаємодію України з іншими країнами. Питання правового забезпечення політичної діяльності в Україні потребує комплексного підходу, який враховує не лише внутрішні, але й зовнішні виклики та можливості.

Мета роботи полягає в аналізі взаємодії політичної системи та правових інструментів українського суспільства в контексті викликів, створених російською агресією.

Виходячи з мети можна окреслити наступні **завдання роботи**.

1. Ознайомитись з теоретичними та історичними аспектами роботи.
2. Визначити актуальні проблеми та виклики.
3. Описати правові механізми захисту політичної діяльності.

Об'єкт дослідження: політична діяльність як вид суспільної діяльності суб'єктів політики з метою досягнення політичних цілей.

Предмет дослідження: правове забезпечення політичної діяльності в українському суспільстві в умовах російської агресії.

Методи дослідження. В першу чергу це юридичний аналіз, а саме аналіз законодавства яке регулює політичну діяльність в контексті агресії, а також вивчення минулих правових контекстів та змін у законодавстві. Порівняння правових підходів до політичної діяльності в умовах конфлікту.

Практичне значення. Україна, перебуваючи під впливом російської агресії, стикається з рядом складних викликів, серед яких особливе значення має політична ситуація в країні. Питання правового забезпечення політичної діяльності стає критичним, оскільки воно визначає межі і можливості політичного простору в умовах конфлікту. У цьому есе розглянемо практичне значення правового забезпечення політичної діяльності в українському суспільстві в умовах російської агресії. Важливо відзначити, що правове забезпечення політичної діяльності є ключовим елементом гарантування конституційних прав та свобод громадян. Українська Конституція надає право на свободу слова, об'єднання та участь у політичному житті. Проте, в умовах агресії з боку Росії, ці права можуть бути обмежені чи піддаються тискам з боку зовнішніх сил. Завдяки правовому забезпеченню, громадяни можуть захищати свої політичні права та взаємодіяти зі структурами влади.

Теоретичне значення. Правове забезпечення політичної діяльності в українському суспільстві в умовах російської агресії визначається

необхідністю забезпечення та захисту основних прав і свобод громадян, а також функціонування демократичних інститутів. З одного боку, це вимагає суворого виконання існуючих законів та створення нових, що відповідають викликам сучасності. З іншого боку, це означає необхідність активної участі громадян у формуванні політики, їхнього контролю за діяльністю влади та правозахисних органів.

Апробація результатів . В умовах російської агресії правове забезпечення політичної діяльності в українському суспільстві набуває особливого значення. Апробація результатів дослідження та їх публікація стають важливим кроком у свідомому формуванні правової бази для захисту національних інтересів. Аналіз правових аспектів дозволить визначити слабкі місця та вдосконалити законодавство, сприяючи сталому функціонуванню політичної системи в умовах внутрішньої і зовнішньої загрози.

Структура дипломної роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів та висновків до кожного з цих розділів, кінцевих висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОБОТИ.

1.1. Аналіз поняття "правове забезпечення політичної діяльності".

Правове забезпечення політичної діяльності - це створення та застосування правових норм і механізмів, що регулюють політичні відносини, права та обов'язки учасників політичного процесу. Це спрямовано на забезпечення законності, захист політичних прав та свобод громадян, а також створення умов для функціонування демократичних інститутів.

Правове забезпечення політичної діяльності є важливим поняттям у сучасному суспільстві, оскільки воно визначає способи та механізми, за допомогою яких забезпечується виконання політичних прав та свобод громадян, а також регулює взаємодію між політичними установами та громадянами.

У зв'язку з цим, аналіз поняття "правове забезпечення політичної діяльності" передбачає розгляд його теоретичних засад, а також практичних аспектів його реалізації. На початку аналізу важливо розглянути поняття самої політичної діяльності та її ролі в суспільстві. Політична діяльність включає в себе процеси прийняття рішень, виборів, участі громадян в політичному житті країни, а також функціонування політичних інститутів. Ці аспекти вимагають чіткого правового регулювання з метою забезпечення гарантій прав та свобод громадян у політичних процесах.

Наступним кроком у аналізі є розгляд функцій та принципів правового забезпечення політичної діяльності. Серед цих принципів можна виділити забезпечення рівних прав для всіх громадян у плані участі в політичних процесах, гарантії свободи слова, збирання та поширення інформації, а також право на участь у виборчих процесах. Функції правового забезпечення полягають у створенні нормативно-правової бази для реалізації політичних прав, контролі за її дотриманням, врегулюванні конфліктів у сфері політики та забезпеченні правозахисного механізму.

Далі важливим етапом аналізу є вивчення системи правового забезпечення політичної діяльності на різних рівнях, таких як конституційний, законодавчий, адміністративний та судовий. Аналітичний огляд містить у собі також вивчення існуючих нормативно-правових актів, які гарантують політичні права та свободи, а також способи захисту цих прав у разі їх порушення.

Крім того, аналіз поняття "правове забезпечення політичної діяльності" потребує вивчення аспектів його реалізації у конкретній країні або регіоні. Це включає в себе оцінку ефективності правових механізмів, їх відповідність міжнародним стандартам та забезпечення реальної можливості громадян використовувати свої політичні права.

1.2.Визначення основних принципів правового забезпечення політичної сфери в демократичному суспільстві. Розгляд впливу російської агресії на політичний ландшафт в Україні.

Демократія – це політичний режим, що базується на участі громадян у прийнятті рішень, визначенні правил та контролі над владою. Це не лише система управління, але і культура, що визначається захопленням цінностей свободи, рівності та справедливості. Демократія визнає індивідуальні права та свободи, сприяє розвитку громадянського суспільства та різноманітністю політичних поглядів. Однією з ключових характеристик демократії є ****повага до прав та свобод громадян****. Вона гарантує право на свободу слова, вираження своїх думок та переконань, а також право на об'єднання та зібрання. Громадяни мають рівні можливості впливати на політичні процеси та вибирати своїх представників.

Репрезентативність та вибори є іншою важливою рисою демократії. Громадяни мають можливість вибирати своїх лідерів через регулярні вибори. При цьому вибори повинні бути чесними та вільними, забезпечуючи рівні умови для усіх учасників. Розподіл влади є ще однією ключовою рисою демократії. Вона ґрунтується на ідеї поділу влади між різними гілками влади, такими як законодавча, виконавча та судова. Це запобігає концентрації влади в руках однієї особи чи групи, що може призвести до тоталітаризму чи автократії.

Захист прав меншостей – ще одна важлива риса демократії. Гарантується, що групи чи особи, які становлять меншість, також мають права та можливість виражати свої погляди. Демократія сприяє вирішенню конфліктів шляхом діалогу та компромісів, забезпечуючи гармонію в різноманітному суспільстві. Важливою є також ідея правової держави у демократії. Це означає, що влада обмежена законами, а всі громадяни рівні перед законом. Захист прав та свобод гарантується системою незалежного судочинства. Всі ці

характеристики взаємодіють та взаємопідтримують одна одну, створюючи стійкий фундамент для розвитку справжньої демократії. Тільки в умовах поваги до прав і свобод громадян, розподілу влади та репрезентативності може справжньо процвітати сучасне громадянське суспільство.

Демократія є однією з найважливіших соціально-політичних систем, яка покликана гарантувати рівність, свободу та участь громадян у прийнятті рішень, що стосуються суспільства. Проте, для ефективної реалізації демократичних цінностей необхідне належне правове забезпечення, яке допомагає створити стійку та справедливу правову систему. Розглянемо ключові аспекти ролі правового забезпечення у зміцненні демократії. Правове забезпечення демократії забезпечує стабільність та прозорість владних відносин. Закони та правові акти регулюють взаємодію між громадянами та владою, визначають права та обов'язки кожного учасника суспільства. Правова система стає надійним механізмом, що захищає від волюнтаризму та произволу, забезпечуючи стабільність правових відносин.

Правове забезпечення визначає права та свободи громадян. Воно встановлює гарантії національної безпеки, свободи слова, права на об'єднання та інші основні права, які є необхідними для розвитку громадянського суспільства. Це створює умови для активної участі громадян у прийнятті рішень та формуванні громадської думки. Воно сприяє незалежності та ефективності судової системи. Незалежність судів є важливою складовою демократії, оскільки вони забезпечують захист прав та інтересів громадян від можливих зловживань влади. Правова система також гарантує швидке та справедливе розглядання справ, що є важливим для зміцнення віри громадян у правосуддя.

Закони повинні гарантувати рівність перед законом та запобігати будь-якій формі дискримінації. Це дозволяє створити інклюзивне суспільство, в якому всі громадяни мають рівні можливості та права. Демократія, як форма управління, базується на ключових принципах, які визначають її сутність та сприяють розвитку вільного та відкритого суспільства. Основні принципи

демократії – розділ влади, законність та правова держава, громадянські права та свободи, публічна участь та представництво – формують структуру та основу демократичного устрою.

Перший принцип, розділ влади, є фундаментом для уникнення концентрації влади в руках однієї особи чи групи. Цей принцип передбачає розподіл влади між виконавчою, законодавчою та судовою гілками влади. Такий розподіл надає можливість взаємного контролю та балансу між гілками влади, запобігаючи зловживанням та забезпечуючи ефективний механізм контролю.

Другий принцип, законність та правова держава, вказує на необхідність дотримання законів та загальних правил у суспільстві. Він гарантує, що влада обмежена нормами права, а судова система є незалежною та справедливою. Це сприяє створенню правової держави, де ніхто не стоїть вище закону, а права та обов'язки громадян є рівними перед законом.

Третій принцип, громадянські права та свободи, підкреслює важливість захисту основних прав та свобод кожного громадянина. Це включає право на свободу слова, право на об'єднання, право на власність та інші гарантії, які формують гідність та автономію особи. Захист цих прав стає однією з найважливіших умов для забезпечення демократії та розвитку громадянського суспільства.

Четвертий принцип, публічна участь та представництво, визначає основи участі громадян у прийнятті рішень та формуванні влади. Демократія вимагає активної участі громадян у політичному процесі, яка забезпечує їхнє представництво через вибори та інші механізми. Публічна участь робить процеси влади відкритими та відзначається взаємодією між громадянами та обраною владою.

Узгоджене дотримання цих основних принципів є ключем до стабільної, справедливої та ефективної демократії. Вони є будівельними блоками, що допомагають утримувати баланс та забезпечувати розвиток демократичного суспільства відповідно до його основних цінностей.

Російська агресія в Україні, почавши з анексії Криму в 2014 році та подальших воєнних подій на сході країни, стала критичним випробуванням для політичного ландшафту України. Ці події суттєво вплинули на політичну, соціальну та економічну динаміку країни, сформувавши нові реалії та викликаючи великі зміни в політичній системі.

Російська агресія призвела до стабільної мобілізації громадян та українського суспільства. Стрімкий розвиток громадського активізму, створення волонтерських рухів та об'єднань свідчать про готовність українців відстоювати свою незалежність та територіальну цілісність. Російська агресія суттєво вплинула на політичну арену. Нові обличчя та партії з'явилися в політичному просторі, щоб відповісти на виклики, пов'язані з військовим конфліктом та реформами. Політичний ландшафт переосмислювався під впливом національного єднання та спільної боротьби проти загрози з боку Росії.

Вона викликала зміни у зовнішньополітичному курсі України. Країна звернулася до західних партнерів та міжнародних організацій, намагаючись отримати підтримку у відстоюванні своїх інтересів. Це призвело до глибшої інтеграції України з Європейським Союзом та наближення до західних цінностей. Російська агресія проти України стимулювала внутрішні реформи та модернізацію країни. Уряд України активно впроваджує законодавчі та економічні зміни, спрямовані на підвищення ефективності та прозорості системи управління, а також на покращення умов для бізнесу та громадян. В цілому, російська агресія стала тестом для українського суспільства, але водночас вона зміцнила національний дух та визначила новий курс розвитку. Україна продовжує працювати над зміцненням своєї демократії, розбудовуючи стійкі інституції та розвиваючи партнерства з демократичним світом для забезпечення миру та стабільності в регіоні.

Втручання Росії в українські справи та його наслідки для політичної системи України є надзвичайно важливою темою. Це не лише порушує суверенітет країни, але також має глибокі політичні, соціальні та економічні

наслідки. У війні 2022 року між країнами вибухнула нова хвиля насильства та конфлікту, яка загрожує стабільності та мирному співіснуванню в регіоні. Втручання Росії в Україну розпочалося з анексії Криму в 2014 році, після чого російська підтримка бойовиків на сході України привела до військового конфлікту. Ці дії викликали міжнародне засудження та велику кількість санкцій щодо Росії, але конфлікт все ще триває, призводячи до людських страждань та руйнації інфраструктури.

Для політичної системи України втручання Росії має значущі наслідки. Загроза для територіальної цілісності та національної безпеки примушує українські влади вживати рішучі заходи, щоб забезпечити обороноздатність країни. Це впливає на політичне рішення та спрямованість розвитку країни. Саме в умовах війни політична система має важливе завдання забезпечення єдності, стабільності та розвитку країни. Втручання Росії також має соціальні та економічні наслідки для України. Військові дії та окупація територій призвели до великої кількості біженців, внутрішньо переміщених осіб та загиблих. Це створило гостру гуманітарну кризу та загрозу існуванню країни. Економічна інфраструктура зазнала великої шкоди, що призвело до великих втрат та спаду економічного розвитку.

У війні 2022 року в Україні військові операції продовжуються, що призводить до нових втрат та страждань для людей. Це тільки загострює проблему втручання Росії та його наслідки для України. Забезпечення стабільності та миру є критично важливим завданням для українського суспільства та політичної системи.

У цих умовах крайньо важливою є міжнародна підтримка України в боротьбі з втручанням та агресією з боку Росії. Міжнародні співтовариства та організації повинні взяти на себе відповідальність у сприянні дипломатичному врегулюванню конфлікту та забезпеченні умов для відновлення миру та стабільності. Також важливою є підтримка гуманітарних ініціатив для надання допомоги постраждалим внаслідок військових дій. Українська політична система повинна продемонструвати свою силу, єдність та готовність до

самозахисту. Можливості для демократичного розвитку, внутрішньої стабільності та державотворення мають бути реалізовані навіть в умовах війни та зовнішнього тиску. Крім того, важливим завданням є підтримка громадянського суспільства та забезпечення його активної участі в процесах вирішення конфлікту та розвитку країни.

Невід'ємною частиною вирішення проблеми втручання Росії є інформаційна боротьба та публічна дипломатія. Забезпечення доступу до об'єктивної та правдивої інформації для внутрішнього та міжнародного співтовариства є ключовим чинником у формуванні міжнародної підтримки та засудження ворожих дій Росії. Вцілому, втручання Росії та військовий конфлікт 2022 року мають серйозні наслідки для політичної системи, соціально-економічного розвитку та міжнародних відносин України. Вирішення цих проблем вимагає єдності, рішучості та підтримки з боку міжнародної спільноти. Насамкінець, важливою є активна участь громадянського суспільства та реалізація демократичних цінностей для забезпечення майбутнього миру та процвітання України.

У минулому десятилітті конфлікт між Україною та Росією після анексії Криму та війни на сході країни відобразив вплив демократичних інституцій та процесів на міжнародний порядок. Проаналізувавши вплив демократії та російської агресії на Україну у 2022 році. Перш за все, варто відзначити, що демократичні інституції та процеси грають важливу роль у світі. Демократичні країни зазвичай підтримують права людини, міжнародне право та принципи мирного врегулювання конфліктів. Такі країни, як Україна, мають право на самовизначення та територіальну цілісність, що підтверджується міжнародними договорами.

Однак російська агресія проти України у 2022 році є порушенням цих принципів та міжнародного права. Росія, використовуючи свою військову силу, продовжує окупацію Криму та підтримує збройний конфлікт на сході України. Це демонструє, що деякі країни, незважаючи на своє членство в ООН

та інші міжнародні організації, демонструють свою нешанобливість до загальноприйнятих стандартів та принципів.

Також слід зазначити, що російська агресія проти України має вплив на саму демократію в Україні. Країна вимушена вести війну на двох фронтах: на фронті збройного конфлікту та на фронті за реформування державних інституцій. Війна в умовах демократії ставить під сумнів ряд прав та свобод, які зазвичай гарантує держава своїм громадянам. Наприклад, введення надзвичайного стану в певних регіонах країни обмежує права громадян, що може призвести до порушення демократичних принципів.

Російська агресія також має вплив на міжнародні відносини та міжнародний порядок. Вона створює серйозний виклик для демократичних країн, які мають обов'язок підтримати Україну у зборі проти агресії. Такі країни, як США, Європейський союз, Канада та інші, вживають дипломатичних, економічних та військових заходів для тиску на Росію та підтримки України. З іншого боку, утримання демократичних інституцій та процесів є ключовим чинником у забезпеченні внутрішнього спокою та стабільності в Україні. Демократичні інституції, такі як парламент, незалежні суди та вільні ЗМІ, грають важливу роль у вирішенні конфліктів та підтримці громадянського суспільства. Наприклад, парламент України прийняв ряд законів, спрямованих на підтримку жертв війни та реінтеграції тимчасово окупованих територій.

Також важливо враховувати, що демократичні країни мають обов'язок підтримувати українське суспільство у боротьбі за свої права та свободи. Це включає надання гуманітарної допомоги та підтримки для внутрішньо переміщених осіб, які постраждали внаслідок війни, а також підтримку у впровадженні реформ для зміцнення демократії та правової держави.

Отже, можна висловити, що вплив демократичних інституцій та процесів на російську агресію проти України у війні 2022 році є складним та багатогранним. З одного боку, демократія є ключовим елементом у підтримці прав та свобод громадян України та в утриманні міжнародного порядку. З

іншого боку, російська агресія породжує виклики для демократії в Україні та її міжнародної підтримки. Рішення цих проблем вимагає спільних зусиль держав-партнерів для забезпечення миру, стабільності та демократії в регіоні.

1.3.Огляд історії відносин між Україною та Росією.

Взаємини між Україною та Росією мають довгу і важливу історію, що визначило багато аспектів обох національних долей. Період до XVIII століття відзначається різними етапами взаємодії та конфліктів між цими двома сусідами. Середньовіччя в Україні було часом становлення Київської Русі. Протягом цього періоду, різні регіони та племена об'єдналися в окремий князівський утвір, але політичні та культурні відмінності виникли між заходом та сходом. Київ, столиця Київської Русі, був важливим центром і торговим пунктом на шляхах між Сходом та Заходом. У XIV-XV століттях почалося польсько-литовське панування на заході України, в той час як московітські князі виступали проти західної експансії. Однак суспільство в Галичині та Волині було впливовим у культурному та релігійному аспектах, а згодом тут виникла Київська Русь Зачернівська. Цей період супроводжувався культурним обміном, але також призвів до посилення конфліктів між різними етнічними та релігійними групами.

У XVII столітті було розколо та війни, які суттєво вплинули на подальші відносини між Україною та Росією. Великокнязівство Литовське стало ареною багатьох конфліктів між московітами, шведами та поляками. Україна потрапила в середину конфлікту, що визначив її політичну карту на кілька століть вперед.

Період Козацької Ради в Україні був важливим етапом для взаємодії з Московією. Під час відомої Гетьманщини, козаки стали важливим фактором у геополітичних відносинах. Гетьмани вступали в союзи та конфлікти як із Московією, так і з Польщею. Страсті Козацької війни, пов'язані із визначенням політичного та культурного майбутнього України, вели до визнання автономії під московським патронатом. Загальноукраїнська конференція 1667 року призвела до підписання Андрусівського мирного договору, за яким Лівобережна Україна потрапила під владарювання Московії, а Правобережна – залишалася під контролем Польщі.

Отже, період до XVIII століття в історії відносин між Україною та Росією був складним і зміненим, з важливими подіями, що визначили подальший хід їхніх взаємин. Цей період визначив формування культурних, політичних та етнічних особливостей обох націй, які тривають і впливають на відносини до сьогодні.

Початок XVIII століття визначається важливою подією для відносин України та Росії - Андрусівським миром 1667 року, за яким Лівобережна Україна потрапила під владарювання Московії, а Правобережна залишалася під контролем Польщі. Однак це визначення меж підкреслило нестабільність українського польота та завдатки для подальших конфліктів. З введенням катерининського права в 1764 році та розпадом Речі Посполитої в 1795 році частини українських земель опинилися під російським контролем, в той час як інші частини входили до складу Австро-Угорщини та зберігали свою автономію. Розпочався процес російської імперіалізації, що суттєво вплинув на соціально-економічний та культурний розвиток України.

На початку XIX століття в Україні виникла невдоволеність російським пануванням, що виявилось в різних повстаннях, таких як Коліївщина та Полтавська революція 1768–1772 років. Однак ці спроби вибороти автономію були безуспішними. Під час реформ Олександра II в 1861 році в Російській імперії відбулося скасування кріпацтва. Це важливо вплинуло на суспільство, але українські землі все ще залишалися під фактичним контролем Росії. Початок XX століття був важливим періодом для відносин України та Росії. Під час Першої світової війни та революції 1917 року утворилася Українська Народна Республіка, але її існування було коротким. Після цього на Україні розпочалася громадянська війна, в результаті якої частина території потрапила під контроль Білого та Червоного рухів. У 1922 році створено Союз Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), в якому Україна стала однією з республік, але це також призвело до зростання тиску на українську культуру та національні традиції.

Таким чином, від XVIII до початку XX століття відносини між Україною та Росією були визначені складними історичними подіями, що вплинули на формування сучасної обличчя обох націй. Вони свідчать про розмаїття і важливість культурного, соціального та політичного взаємодії, але також про конфлікти та напругу, які супроводжують події цього періоду.

Вступ до XX століття означив розпад Російської імперії та народження нових державних утворень. Революція 1917 року в Росії призвела до виникнення Радянської Росії, яка утворила Союз Радянських Соціалістичних Республік (СРСР). У складі СРСР Україна стала однією з республік, але цей період також призвів до значних викликів для української національної ідентичності та суспільства. На початку радянського періоду в Україні відбулися спроби утворення незалежної держави. У 1918 році оголошено створення Української Народної Республіки, але ця спроба була придушена червоноармійцями. Наступивши до влади, радянський режим розпочав проводити політику індустріалізації та колективізації, що мало серйозні економічні та соціальні наслідки для українського суспільства.

1930-ті роки стали часом голодомору – трагічного періоду в історії України, коли мільйони людей померли від голоду внаслідок політики радянського уряду щодо колективізації та відбору хліба. Голодомор став однією з найбільших трагедій української історії та залишив глибокий слід в пам'яті нації. Друга світова війна також сильно вплинула на відносини між Україною та Росією. Україна стала ареною жорстоких боїв та страждань. Після війни, радянський союз став однією з суперсил світу, але його контроль над Україною продовжував обмежувати політичні та культурні свободи. Після смерті Сталіна в 1953 році наступив період "відлиги", коли деякі політичні та культурні обмеження послабилися. Але радянський режим і надалі зберігав контроль та підтримував політику російської асиміляції та централізації влади. Під час XX століття Україна в рамках радянського союзу також стала місцем, де виникли позначені події, такі як Чорнобильська катастрофа в 1986 році, яка мала серйозні наслідки для здоров'я та навколишнього середовища.

З початком 1990-х років, після розпаду СРСР, розпочались нові етапи в історії відносин між Україною та Росією. Різкі зміни політичного ландшафту в регіоні визначили подальший розвиток двох незалежних країн. У 1991 році Україна оголосила про свою незалежність, що визначило початок формування самостійної національної держави. Проте, на початку незалежності України сталися труднощі в утвердженні власної ідентичності та економічного розвитку. Відносини з Росією також визначалися спробами збереження певних економічних та політичних зв'язків. Значна частина труднощів виникла через питання газового постачання. Кілька разів виникали конфлікти між Україною та Росією щодо ціни на природний газ та умов постачання. Ці конфлікти суттєво впливали на економічну стабільність та спричинили напругу в білетарних відносинах.

Додаткові труднощі виникли через питання Криму. У 2014 році Росія анексувала Крим, що викликало найбільші напруження в історії відносин між двома країнами. Україна та більшість світових країн не визнають анексію та підтримують територіальну цілісність України. Це питання стало основним фактором напруги в білетарних відносинах. Крім того, в Україні виникли напруження через військові події на сході країни. З початком 2014 року розпочалося збройний конфлікт між українськими владами та проросійськими сепаратистськими силами, який отримав назву "Російсько-українська війна". Ця війна не тільки призвела до людських трагедій та великої кількості жертв, але й спричинила глибокі розбіжності в поглядах між Україною та Росією.

На сучасному етапі відносин між Україною та Росією важливо враховувати ці труднощі та розбіжності, які виникли під впливом подій останніх десятиліть. Ці відносини визначаються не тільки історією та політичними подіями, але й культурними, економічними та соціальними аспектами, які продовжують формувати майбутнє взаємодії між цими двома сусідами.

Історія відносин між Україною та Росією завжди привертала увагу міжнародної громадськості через свою важливість для стабільності та безпеки в Східній Європі. Міжнародна реакція визначала не лише хід подій в цьому

регіоні, а й мала значний вплив на самі відносини між Україною та Росією. Початок 1990-х років, коли Україна оголосила про свою незалежність, був визначений активною міжнародною дипломатією. Багато країн визнали суверенітет України, а вступ до міжнародних організацій, таких як ООН, став першим кроком у визнанні міжнародного статусу. На фоні амбіцій України вибудовувати демократію та ринкову економіку, багато країн надавали підтримку новоствореній державі. Однак існувала багато труднощів, зокрема, у вирішенні питань стосовно розміщення ядерної зброї, яка залишилася на території України після розпаду СРСР. Створено Будапештський меморандум, в якому гарантувалася територіальна цілісність України в обмін на її відмову від ядерної зброї. Однак подальші події, зокрема анексія Криму та конфлікт на сході України, суттєво порушили цей меморандум.

З анексією Криму та початком конфлікту на сході України в 2014 році, міжнародна реакція була однозначною у вираженні засудження дій Росії. Європейський Союз та інші країни запровадили санкції проти Росії, що стали частиною міжнародного тиску на відновлення територіальної цілісності України. Особливу увагу міжнародна громадськість приділяє участі Росії у військових діях на сході України. Партнери та альянси, зокрема НАТО, реагують на це розгортанням своїх військ та посиленням оборонної співпраці з Україною. Міжнародна реакція і вплив продовжують визначати сучасні відносини між Україною та Росією. Засудження агресивних дій Росії на міжнародному рівні має важливе значення для визначення майбутнього ходу подій в цьому конфлікті та сприяє стабільності та безпеці в регіоні.

1.4.Визначення ключових подій російської агресії в контексті політичної діяльності в Україні.

Початок 2022 року став періодом, коли політична та економічна обстановка в регіоні виглядала неоднозначно та напружено. Україна, що вже декілька років переживала складну політичну та економічну ситуацію, зазнала нових викликів у зв'язку з російським вторгненням. Аналізуючи події перед початком конфлікту, можна розглядати ряд ключових аспектів.

Перед вторгненням в Україну в 2022 році було помітно поглиблення напруженості між Росією та Заходом, зокрема з Європейським Союзом та Сполученими Штатами. Санкції, які вводилися раніше, продовжували тиснути на російську економіку та політичну систему. З одного боку, це може бути розглянуте як спроба міжнародного співтовариства стримати російську агресію, але з іншого – як провокаційний елемент, що може посилити напруженість. Україна в цей період спробувала утримувати баланс між східними та західними партнерами, зокрема, шукаючи підтримку від Європейського Союзу та США, але одночасно не втрачаючи деяких економічних зв'язків з Росією. Запуск нових ініціатив щодо розвитку внутрішніх реформ, вдосконалення демократії та боротьби з корупцією виступали як спроби зміцнити позицію країни в міжнародній арені.

Економічна стабільність України перед вторгненням була предметом суперечок та внутрішніх викликів. На фоні реформ із боротьби з корупцією та спроб модернізації економіки, країна стикалася із соціальною напругою та опозиційними настроями. Наприкінці 2021 року та на початку 2022 року було зафіксовано зростання економіки, але воно було нерівномірним, а рівень безробіття та соціальна напруга залишалися високими. Економічні зв'язки з Росією, з одного боку, забезпечували обмін товарами та послугами, а з іншого – робили Україну вразливою перед російськими впливами. Збереження цих

зв'язків водночас протистояло спробам диверсифікації економіки та пошуку нових партнерів на світовому ринку.

У 2022 році світ став свідком нової хвилі напруженості в українсько-російських відносинах, яка вилилася в російську агресію та вторгнення в Україну. Ці події були наслідком ряду ключових факторів та подій, які сприяли зростанню напруженості в регіоні. По-перше, слід відзначити збільшення військової присутності Росії на кордонах з Україною. Згідно із звітами міжнародних спостерігачів, Росія почала масову концентрацію військ біля кордону з Україною ще в середині 2021 року. Це створило атмосферу невизначеності та тривоги в українському суспільстві. Другим ключовим аспектом є загострення політичної ситуації в регіоні. Внутрішні конфлікти в Україні, зокрема щодо децентралізації та автономії регіонів, стали джерелом нестабільності. Російська федерація використовувала ці конфлікти як важіль для втручання у внутрішні справи України, оправдовуючи свої дії захистом російськомовного населення.

Третім фактором є економічна напруга. Санкції, які були введені проти Росії у зв'язку з її попередніми агресивними діями, призвели до погіршення економічного становища країни. Це викликало реакцію влади, яка намагалася знайти вихід із ситуації, включаючи відволікання уваги громадськості від внутрішніх проблем за допомогою зовнішньої агресії. Крім того, гібридна війна, яку Росія вела проти України, використовуючи різні методи інформаційного впливу, дезінформації та кібератак, стала значущим елементом підґрунтя для вторгнення. Змішання військових, політичних та економічних засобів впливу створило комплексну кризу, на яку Україна виявилася невідповідною.

Анексія Криму, яка відбулася в 2014 році, стала однією з ключових подій сучасної історії і спричинила значні наслідки для міжнародних відносин та геополітичного ландшафту. В цьому есе ми розглянемо події, пов'язані з анексією Криму, та реакцію міжнародного співтовариства на цей важливий історичний етап. У лютому 2014 року після відкликання проросійського

президента Віктора Януковича в Україні, незаконне військове втручання Росії в Україну розпочалося в Криму. Невизнана група збройних чоловіків, що маскували свою приналежність, почала окупацію Криму, і вскорі підготовка до проведення референдуму про виход з України та приєднання до Росії.

У березні 2014 року був проведений референдум у Криму, де за приєднання до Росії висловилося більше 90% голосів. Однак цей референдум був визнаний багатьма країнами та міжнародними організаціями як недійсний та суперечливий через вторгнення і погрози від Росії, що призводять до обмеження свободи виразу волі місцевого населення. Міжнародне співтовариство негайно засудило дії Росії щодо анексії Криму. Багато країн та міжнародних організацій ввели санкції проти Росії, спрямовані на обмеження економічних та політичних відносин. Європейський Союз та Сполучені Штати Америки прийняли рішучі заходи для підтримки суверенітету України та відшкодування збитків, завданих анексією.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) також відреагувала на анексію Криму. Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію, в якій визнала неправомірність дій Росії та закликала до відновлення територіальної цілісності України. Однак через можливість використання вето Росії в Раді Безпеки ООН, конкретні заходи залишаються обмеженими. Після анексії Криму були виявлені серйозні порушення прав людини, включаючи обмеження свободи слова, затримання політичних опонентів та дискримінацію національних меншин. Міжнародні гуманітарні організації, такі як Амністія Міжнарод та Гуман Райтс Вотч, висловили серйозні обурення і закликали до вжиття заходів для захисту прав людини в окупованому Криму.

Російське вторгнення в Україну у 2022 році стало подією, яка вразила світ своєю несподіваністю і впливом на політичну карту не лише регіону, але й всього світу. Ця агресія має глибокі наслідки для стабільності в регіоні та міжнародних відносин загалом. В даному есе спробую розглянути причини, наслідки та можливі шляхи вирішення цієї кризи. Причини російського вторгнення в Україну в 2022 році можна розглядати як результат низки

факторів. Однією з ключових причин є геополітичні амбіції Росії в регіоні та бажання відновити власний вплив, який був втрачений під час подій 2014 року. Зокрема, окупація Криму та підтримка сепаратистських рухів на сході України.

Економічні і політичні проблеми внутрішньої політики Росії можуть виступати ще однією причиною вторгнення. Спроби влади маніпулювати громадською думкою та відвести увагу від внутрішніх проблем можуть бути частиною стратегії Кремля. Однак відомо, що подібні вторгнення мають серйозні геополітичні наслідки. Зокрема, порушення міжнародного права, порушення суверенітету та територіальної цілісності країн. Міжнародна спільнота реагує на такі події різними шляхами, включаючи санкції та політичний тиск. Наслідки російського вторгнення в Україну стосуються не лише безпекових аспектів, але й гуманітарних. Велика кількість людей стає біженцями, тисячі життів загинули або постраждали внаслідок воєнних дій. Крім того, криза може мати серйозний вплив на економіку та соціальну стабільність не тільки в Україні, але і в сусідніх країнах та по всьому світу.

Вирішення конфлікту потребує об'єднаних зусиль міжнародної спільноти. Дипломатичний тиск, санкції та висловлення міжнародної громадської думки можуть сприяти вирішенню кризи. Також важливо активізувати мирний процес, проводити перемовини та шукати дипломатичні рішення.

Конфлікт на сході України, що розпочався у 2014 році, став складним соціально-політичним явищем, що має глибокі корені та значний вплив на політичну карту регіону. Роль збройних конфліктів та політичних перемог в цьому процесі визначає не тільки сучасний стан справ, але і перспективи розвитку ситуації. Однією з ключових рис конфлікту на сході України є використання збройних сил та формувань. Починаючи з анексії Криму у 2014 році, російська підтримка сепаратистських рухів та створення так званих "народних республік" на Донбасі призвели до серйозних військових зіткнень. Збройні конфлікти сприяють нестабільності в регіоні, зумовлюють людські страждання, масові переміщення населення та зруйнування інфраструктури.

Політичні перемоги гравців у цьому конфлікті є іншим важливим аспектом. Результати виборів, взяття під контроль територій та досягнення міжнародного визнання впливають на динаміку подій. Політична стабільність або нестабільність визначає можливості вирішення конфлікту та перспективи розвитку регіону. Україна, прагнучи до відновлення територіальної цілісності, стикається з викликами під час спроб вирішення конфлікту. Політичні перемоги включають в себе встановлення діалогу, підписання мирних угод та налагодження внутрішнього порядку. Однак важливо враховувати потреби та інтереси всіх сторін, щоб досягти сталого та справедливого розв'язання.

Наслідки збройних конфліктів і політичних перемог на сході України є значущими. Зокрема, велика кількість людей стає біженцями, інфраструктура зазнає значних руйнувань, економіка та соціальна стабільність піддаються серйозному випробуванню. Крім того, конфлікт має глибокий вплив на міжнародні відносини, змінюючи динаміку політичних альянсів та ставлення між державами.

Світові лідери висловлювали різноманітні позиції та вживали різні заходи для припинення агресії та відновлення міжнародного миру. Багато країн визначили важливість дипломатії та міжнародного співробітництва для вирішення конфлікту та взаємодії в рамках міжнародних форумів. Однак основним інструментом тиску на Росію стали економічні санкції. Багато країн та міжнародні організації ввели обмеження на торгівлю, фінансові операції та інші види співпраці з Росією. Це призвело до значного економічного впливу на російську економіку та стало сильним стимулом для зупинки військової агресії. Санкції включали в себе заморожування активів високопосадовців, обмеження доступу до фінансових ринків та заборону на експорт ряду товарів та послуг. Метою таких санкцій було викликати економічний тиск, щоб змусити Росію відмовитися від військової агресії та сісти за стіл переговорів.

Зокрема, ООН відіграла важливу роль у координації міжнародних зусиль щодо реагування на кризу. Різні комітети та органи ООН виступали

посередниками в міжнародних переговорах та слугували форумами для вирішення спільних питань.

Важливою частиною міжнародної реакції була підтримка внутрішніх реформ та обмеження доступу до ресурсів для російського військового комплексу. Це включало в себе санкції щодо постачання зброї, технологій та матеріалів, які можуть використовуватися військовими цілями.

Україна, зіткнувшись із військовою агресією Росії в 2022 році, стала ареною, де випробовується не лише її армія, але й внутрішні політичні структури та лідерство. Конфлікт значно вплинув на внутрішню політику України, спонукаючи політиків діяти для забезпечення національної єдності та вирішення внутрішніх викликів. Військові події викликали потребу в мобілізації ресурсів, реформах у сфері оборони та безпеки, а також вирішенні соціально-економічних завдань. Уряд України змушений був адаптуватися до нових умов і вживати заходів для забезпечення безпеки та добробуту громадян.

Українські політики взяли на себе важливе завдання утримання національної єдності в умовах конфлікту. Вони виступають як лідери, що об'єднують суспільство навколо ідеї захисту незалежності та територіальної цілісності. Комунікація з громадянами, підтримка військових, а також сприяння гуманітарним ініціативам - усе це є частиною стратегії політичного лідерства українських посадовців. Конфлікт спричинив необхідність узгодженості різних політичних сил в Україні. Уряд та опозиція повинні показати спроможність працювати разом для вирішення викликів, що виникають внаслідок військових дій. Парламентська діяльність, прийняття стратегічних рішень, а також пошук консенсусу стали ключовими аспектами політичного процесу в цей період.

Українські політики використовують конфлікт для залучення уваги світової спільноти до проблем країни. Дипломатична діяльність, лобіювання та міжнародна співпраця стали необхідними інструментами для забезпечення підтримки та виявлення агресору. Узагальнюючи, конфлікт з Росією в 2022

році відобразився на внутрішній політиці України, перетворюючи виклики в можливості для політиків продемонструвати лідерські якості, сплотити націю та взаємодіяти на міжнародному рівні для досягнення миру та стабільності.

Висновок до розділу 1.

Підсумовуючи теоретичний та історичний аспекти правового забезпечення політичної діяльності в українському суспільстві в умовах російської агресії, можна зробити кілька ключових висновків. По-перше, історичний контекст відображає важливі етапи розвитку української політичної системи, включаючи періоди консолідації та криз. Російська агресія, починаючи з анексії Криму та подій на сході України, стала серйозним викликом для політичного устрою країни. По-друге, теоретичний аспект розглядає ключові питання правового забезпечення політичної діяльності, визначає роль законодавства та конституційних норм у гарантуванні прав і свобод громадян. В умовах російської агресії важливо вдосконалювати законодавчу базу для ефективного опору зовнішньому втручання та забезпечення національної безпеки.

По-третє, наголос слід зробити на необхідності міжнародної співпраці та підтримки української держави у боротьбі з російською агресією. Дипломатичні та правові зусилля спільноти країн можуть взаємодіяти для забезпечення суверенітету та територіальної цілісності України.

У підсумку, правове забезпечення політичної діяльності в українському суспільстві в умовах російської агресії вимагає комплексного підходу, що об'єднує історичний досвід, теоретичні концепції та практичні заходи. Важливо надавати пріоритет оновленню законодавства, підтримці національної єдності та сприяти міжнародному співробітництву для забезпечення стійкості та безпеки українського суспільства.

РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ

2.1. Аналіз сучасних проблем, які виникають в українському суспільстві через російську агресію.

Конфлікт на сході України, що триває з 2014 року, став однією з найбільш серйозних випробувань для національної та міжнародної безпеки. Його початок пов'язаний із створенням так званих "Донецької народної республіки" (ДНР) та "Луганської народної республіки" (ЛНР) – формацій, які визначають себе як незалежні та самостійні від України. Аналіз цього конфлікту виявляє численні виклики та наслідки для всього регіону та міжнародного співтовариства.

Однією з основних причин створення "ДНР" та "ЛНР" були політичні та економічні розбіжності між певними регіонами сходу України та центральною владою в Києві. Недовіра до нового уряду, обурення антиукраїнською пропагандою з боку Росії та соціальні проблеми висунули на передній план ідею створення незалежних республік. Замість вирішення конфлікту мирними шляхами, виникли спроби встановлення влади за допомогою зброї та втручання ззовні.

Незаконне проведення референдумів у весняному місяці 2014 року стало легітимізацією створення "ДНР" та "ЛНР". Однак ці референдуми були проведені в умовах загрози та тиску, а їх результати не відображали волю всього населення. Замість того, щоб служити як засіб вираження власної ідентичності, вони стали інструментом для виправдання агресії та незаконного анексіонізму. Наслідком створення "ДНР" та "ЛНР" стали не тільки втрати людських життів і руйнування інфраструктури, але й загострення міжнаціональних відносин в Україні. Крім того, ці події викликали напруженість в регіоні, адже вони стали полем боротьби для впливових геополітичних сил, особливо Росії.

Важливо пам'ятати, що розбіжності в суспільстві мають бути вирішені демократичними та мирними засобами. Міжнародне співтовариство повинно підтримувати територіальну цілісність України та сприяти дипломатичним рішенням конфлікту. Створення "ДНР" та "ЛНР" є незаконним та несприяє мирному вирішенню проблем, але лише поглиблює конфлікт та створює загрозу стабільності в регіоні. У подальших діях України та міжнародного співтовариства слід акцентувати на відновленні миру, підтримці демократії та врегулюванні конфлікту на засадах справедливості та міжнародного права. Тільки шляхом спільних зусиль можна досягти стійкого миру та забезпечити благополуччя для всього українського суспільства.

В 2014 році Україна сталася з однією з найскладніших випробувань у своїй новій історії - агресією Росії та окупацією Криму. Ці події не лише викликали величезні людські та економічні втрати, але також значно вплинули на політичну систему країни. По-перше, російська агресія викликала зміни в політичному ландшафті України. Зрозуміло, що умови війни вимагали нового підходу до управління державою. Збройний конфлікт змусив українські владні структури активно переосмислити свою стратегію і тактику. Війна також спричинила зміни в партійному розкладі, відображаючи національний консолідаційний ефект.

По-друге, російська агресія спричинила зміни в системі безпеки та оборони. Україна стала активно зміцнювати свої збройні сили та вдосконалювати систему національної безпеки. Це призвело до посилення ролі армії та відновлення довіри громадян до влади. По-третє, російська агресія вплинула на міжнародні відносини України. Країна стала об'єктом світової уваги, а питання про підтримку від заходу стало ключовим. Україна отримала підтримку від багатьох країн, що сприяло формуванню нових міжнародних альянсів та партнерств. Проте, водночас російська агресія також створила внутрішні проблеми для України. Конфлікт на сході країни розколов суспільство, існують проблеми зі збереженням територіальної єдності та багато інших викликів, пов'язаних із конфліктом.

У 2022 році українці продовжують відчувати наслідки російської агресії. Незважаючи на всі труднощі, Україна зуміла побудувати більш стійку політичну систему, здатну вирішувати внутрішні та зовнішні виклики. Важливою частиною цього процесу була активна роль громадянського суспільства, яке стало одним із ключових факторів у впровадженні реформ, зміцненні демократії та забезпеченні прав людини.

Україна, яка стала свідком агресії Росії в 2022 році, нині стикається з неймовірними викликами та втратами у всіх сферах суспільства. Однією з найбільш вразливих областей стала інфраструктура країни, яка зазнала серйозних руйнувань і втрат. По-перше, російська агресія призвела до знищення ключових об'єктів інфраструктури, таких як мости, дороги, залізниці та аеропорти. Це призвело до значного ускладнення транспортної доступності регіонів, порушення постачання та пересування населення.

Друга сфера, яка зазнала найбільших втрат, - енергетика. Об'єкти енергетичної інфраструктури, такі як електростанції та газопроводи, були піддані систематичним атакам. В результаті цього багато населених пунктів опинилися без електропостачання та інших енергетичних ресурсів, що суттєво ускладнило повсякденне життя громадян. Третя область втрат - інформаційна інфраструктура. Російські кібератаки спрямовані на українські мережі та інформаційні системи призвели до величезних втрат даних та порушень конфіденційності. Це має серйозні наслідки для економіки, національної безпеки та звичайного життя громадян. Україна також зазнає великих економічних втрат через руйнування інфраструктури. Позначено зменшення інвестицій та втрати робочих місць через зупинення діяльності підприємств, які постраждали від воєнних дій.

Окрім фізичних руйнувань, важливо відзначити і соціальні втрати. Тисячі людей втратили свої домівки, більшість з них стали біженцями. Це викликало гуманітарну кризу в країні та сусідніх регіонах. Усі ці втрати ставлять питання перед міжнародним співтовариством про необхідність негайного припинення агресії та відновлення України. Міжнародна спільнота повинна взяти на себе

відповідальність за підтримку України як в контексті відновлення інфраструктури, так і забезпечення безпеки та стабільності в регіоні.

Внутрішні переміщення населення стали однією з визначальних рис цього конфлікту. Тисячі людей були змушені залишити свої домівки та міста, шукаючи притулок в безпечних областях країни. Це призвело до створення величезних таборів для внутрішніх переселенців та проблеми з житлом, економічною інтеграцією та доступом до основних соціальних послуг. Неврожаї, зруйнована інфраструктура та загроза безпеці також вплинули на життя багатьох, змушуючи їх вибирати між небезпечним залишенням своїх рідних місць або ризикованою евакуацією в безпечніші регіони.

Значна кількість українців також стали біженцями, шукаючи захист за кордоном. Це викликало гуманітарну кризу та ставило питання перед міжнародним співтовариством щодо необхідності глобальної підтримки та співпраці в розгляді потреб біженців. Спільні зусилля важливі для забезпечення не лише фізичної безпеки, але і психологічної підтримки для тих, хто став жертвою конфлікту. Україна та міжнародна спільнота повинні спрямовувати свої зусилля на надання гуманітарної допомоги, реабілітації та відновлення умов для повернення переселенців та біженців до нормального життя. Остаточне вирішення цієї гуманітарної трагедії вимагає не лише врегулювання військового конфлікту, але і планування належної відновлення інфраструктури та соціальних послуг, щоб забезпечити гідне життя для всіх, хто постраждав від цього конфлікту.

Справжня розмірність гуманітарної кризи стала відомою через велику кількість внутрішніх переселенців та біженців, які втекли від насильства та загрози на своїй рідній землі. Це велике число людей потребує не тільки матеріальної допомоги, але і психологічної підтримки через травми, які вони пережили.

Друга проблема полягає у систематичних порушеннях прав людини. Звіти про практику затримань без висновку та тортури виявлені в окремих регіонах. Свобода слова та право на мирні зібрання суттєво обмежуються, а

громадянське суспільство перебуває під тиском. Українське населення, зокрема жінки та діти, стають особливими жертвами цього конфлікту. Зокрема, високий рівень насильства стосовно жінок та дітей у зоні конфлікту видається особливо тривожним. Багато шкіл та медичних установ зазнали руйнувань, призводячи до обмеженого доступу до освіти та медичної допомоги. За таких умов важливо, щоб міжнародна спільнота вживала термінових заходів. По-перше, для припинення агресії та відновлення миру в регіоні. По-друге, для забезпечення гуманітарної допомоги, включаючи медичну допомогу, освіту та житлові умови для постраждалих. Змагання за права людини та вирішення гуманітарної кризи вимагає активної участі міжнародного співтовариства, спрямованої на захист і підтримку громадян України, які постраждали від російської агресії.

Засуджуючи агресію Росії, світові лідери вживли ряд санкційних заходів для зупинення агресора та відновлення стабільності в регіоні. Санкції включали економічні обмеження, заморожування активів та обмеження на торгівлю та інвестиції з Росією. Ці заходи призвели до значного тиску на російську економіку та спроб відновлення діалогу та врегулювання конфлікту. Міжнародні організації, такі як ООН та Європейський Союз, взяли на себе відповідальність за координацію гуманітарної допомоги та надання підтримки у відновленні постраждалих регіонів України. Гуманітарні агентства працювали на місцях, забезпечуючи житлові умови, медичну допомогу та освіту для тих, хто постраждав від конфлікту.

Важливим етапом в реакції на агресію була формування широкої міжнародної коаліції, яка об'єднала країни та організації, щоб забезпечити ефективну підтримку Україні. Ця єдність в справі відстоювання міжнародних норм та цінностей стала сильним сигналом Росії, що світ не готовий приймати агресивну експансію.

У підсумку, санкції та підтримка від світових лідерів та організацій у реакції на російську агресію свідчать про рішучість міжнародного

співтовариства захищати суверенітет та права людини, а також визначають напрямки для врегулювання конфлікту та відновлення стабільності в регіоні. Політична дипломатія відіграє ключову роль у спробах врегулювання конфлікту. Міжнародні організації, такі як ООН та ОБСЄ, проводять перемовини та миротворчі спроби для досягнення мирного врегулювання. У цьому контексті, важливо, щоб світові лідери відзначили важливість дотримання міжнародного права та принципів суверенітету. Ще одна важлива складова - економічні санкції, які мають на меті впливати на російську економіку та навести агресора на стійку доцільність ведення війни. Обмеження на торгівлю, інвестиції та фінанси є ефективними інструментами для стимулювання дипломатичного вирішення конфлікту та надання Україні шансу на відновлення своєї територіальної цілісності.

Також аспектом є гуманітарні зусилля. Міжнародні організації та гуманітарні агентства активно працюють на місцях, надаючи допомогу та забезпечуючи основні потреби постраждалих. Надання гуманітарної допомоги не лише зменшує страждання населення, але й підкреслює важливість спільної відповідальності та солідарності світової спільноти. Уряди та громадяни світу мають вимагати від своїх лідерів активної позиції у вирішенні конфлікту та підтримувати всі міжнародні зусилля для миру та стабільності. Насильство та порушення міжнародних стандартів повинні мати належні наслідки для тих, хто за ними стоїть, і міжнародне співтовариство має працювати разом для встановлення миру та відновлення правопорядку в регіоні.

2.2.Розгляд викликів, які ставляться перед політичними інститутами.

У 2022-2024 роках Україна стикається з низкою складних викликів, які вимагають не лише економічних та соціальних, але й політичних відповідей. Роль політичних інститутів в цьому контексті стає ключовою, оскільки вони визначають напрямок розвитку країни, формують стратегії влади та впливають на сприйняття кризової ситуації громадянами. Однією з ключових аспектів вирішення конфлікту є робота парламенту та уряду. Політичні інституції України мають за завдання забезпечити ефективність державного управління, а також розробити та реалізувати стратегії протидії агресору. Важливою рисою є спроможність приймати швидкі та виважені рішення в умовах нестабільності та загрози безпеці.

На фоні російської агресії, український парламент грав ключову роль у прийнятті законодавчих актів, спрямованих на зміцнення безпеки та обороноздатності країни. Закони, що стосуються військового бюджету, мобілізації та підтримки ветеранів, набули особливого значення в умовах російської агресії.

Уряд, у свою чергу, був визначений активною реалізацією стратегій економічного зростання та соціальної підтримки населення. Умови внутрішньої та зовнішньої загрози змусили уряд приділяти особливу увагу забезпеченню ефективності економіки та розвитку територій, що стали об'єктом російської агресії. Важливим елементом є також міжнародна дипломатія та співпраця. Україна шукає підтримку та союзників у міжнародній спільноті для контейнеризації агресії та відстоювання своєї суверенітету. Політичні інституції активно взаємодіють із партнерами з інших країн, взявши на увазі міжнародні норми та стандарти.

Однак, на жаль, російська агресія також відображає проблеми внутрішньополітичних реформ та корупції в Україні. Потрібно невідкладно продовжувати реформи у правосудді, поліції та інших сферах, щоб підвищити ефективність державного управління та відновити довіру громадян до влади.

Україна, стикаючись із складністю російської агресії, продовжує вдосконалювати свої політичні інституції та механізми прийняття рішень. Важливою уроком є необхідність постійного вдосконалення та адаптації умов при вирішенні нагальних проблем, що ставляться перед країною в умовах глобальної нестабільності та загрози безпеки."

Одним із ключових аспектів взаємодії України з міжнародним співтовариством є забезпечення підтримки та союзництва. Україна активно звертається до міжнародних організацій, таких як ООН, Європейський Союз, НАТО, з метою залучення уваги та допомоги у вирішенні ситуації на сході країни. Міжнародні партнери в свою чергу висловлюють підтримку суверенітету та територіальної цілісності України. Дипломатичні зусилля важливі для вирішення конфлікту, і Україна використовує міжнародну арену для привертання уваги до порушень міжнародного права Росією. Санкції, які вводяться міжнародним співтовариством, спрямовані на тиск на Росію та відновлення порядку. Україна активно співпрацює з іншими країнами у формуванні спільних позицій та ініціатив на міжнародному рівні.

Національна безпека та обороноздатність стають головними питаннями співпраці з міжнародними союзниками. Україна активно співпрацює з НАТО та іншими країнами, щоб забезпечити необхідну військову техніку, тренування та консультації для підтримки власних сил. Економічна взаємодія також важлива у контексті подолання наслідків конфлікту. Україна залучає інвестиції, розширює торгові зв'язки та розвиває економічні партнерства з іншими країнами. Це допомагає країні відновлювати економіку та покращувати соціально-економічні умови для свого населення.

Проте, важливо визнати, що взаємодія з міжнародним співтовариством в умовах російської агресії є складним завданням. Наприклад, виникає необхідність удосконалення міжнародних механізмів реагування на порушення міжнародного права та посилення санкцій. Україна має можливість використовувати свої міжнародні зв'язки для подолання викликів,

які виникають у зв'язку з російською агресією. Взаємодія з міжнародним співтовариством стає стратегічним напрямом, спрямованим на зміцнення безпеки, забезпечення мирного розвитку та відновлення суверенітету України в умовах складного міжнародного контексту."

Умови кризи можуть ставити під загрозу цільові принципи демократії, але водночас вони визначають необхідність їхнього посилення для збереження стійкості та здатності суспільства опиратися агресору. Основною метою політичних інститутів в умовах кризи є збереження та розвиток демократії. Важливо визначити роль парламенту та інших представницьких органів у формуванні суспільної волі та прийнятті рішень, що стосуються захисту країни від зовнішніх загроз. Транспарентність та відкритість діяльності інститутів є запорукою довіри громадян до влади в умовах кризи.

Демократія також включає в себе забезпечення гарантій прав і свобод громадян. Умови кризи ставлять під загрозу ці цінності, і тому надзвичайно важливо зміцнювати механізми захисту прав людини та громадянських свобод. Зокрема, в умовах агресії, правова система повинна активно реагувати на можливі порушення та гарантувати правосуддя для тих, хто стає жертвою конфлікту. Незалежність судової системи грає важливу роль у зміцненні правової держави. Забезпечення судів можливістю працювати незалежно та об'єктивно є запорукою справедливого вирішення правових питань, які виникають у зв'язку з кризовою ситуацією. Реформи судової системи мають сприяти підвищенню її ефективності та відповідальності.

Управління кризою вимагає також активного залучення громадськості у прийняття рішень та відстоювання демократичних цінностей. Забезпечення доступу до інформації та підтримка громадських організацій, які захищають права та інтереси громадян, є важливим елементом у зміцненні демократії в умовах кризи. Загалом, умови російської агресії в Україні визначають необхідність посилення демократії та правової системи як основи сталості та відповідального управління країною. Захист цих цінностей є ключовим

завданням для забезпечення гідності та свободи українського народу під час випробувань, які призваний подолати країна.

Умови війни визначають важливість інформаційної прозорості як ключового елементу сучасного суспільства. Україна, знаходячись в умовах військового конфлікту з Росією, нерідко стикається із спробами маніпуляції інформацією та дезінформації. Забезпечення високого рівня інформаційної прозорості стає важливим завданням для збереження суверенітету та довіри громадян до влади.

По-перше, інформаційна прозорість є ключовою для забезпечення громадян правдивою та об'єктивною інформацією про поточну ситуацію. Умови війни часто стають ґрунтом для розповсюдження чуток та фейків, що може призвести до неправильних рішень та паніки серед населення. Забезпечення доступу до достовірної інформації сприяє усвідомленню громадянами реальної ситуації та сприяє формуванню їхньої об'єктивної думки.

По-друге, інформаційна прозорість є необхідною для взаємодії держави з міжнародним співтовариством. В умовах конфлікту важливо демонструвати світові громадяни та іншим державам реальний стан справ та відкритість у висвітленні подій. Це сприяє формуванню єдиної міжнародної позиції, заснованої на правдивих фактах та об'єктивних оцінках.

По-третє, інформаційна прозорість відіграє важливу роль у забезпеченні взаємодії між владою та громадськістю. Забезпечення громадян можливістю отримувати інформацію про дії влади, військові події, та гуманітарні ініціативи стає основою для їхнього участі в управлінні країною. Це також стимулює владу до відкритості та відповідальності за свої дії.

Забезпечення інформаційної прозорості в умовах війни включає в себе ефективний механізм висвітлення подій через засоби масової інформації, відкриті прес-конференції, а також використання соціальних мереж для швидкого та широкого розповсюдження інформації. Крім того, важливо створити механізми фактчекінгу для виявлення та розкриття дезінформації.

Російська агресія стала неабияким викликом для політичних інститутів у багатьох країнах світу. Ця ситуація вимагає ретельного аналізу та висвітлення основних викликів, які стоять перед політичними установами у контексті російської агресії.

Одним із ключових викликів є потреба в розробці та впровадженні ефективної стратегії з протидії агресії. Політичні лідери повинні виявити вміння об'єднати суспільство та міжнародну спільноту навколо спільних цілей та цінностей. Наприклад, створення міжнародних коаліцій та вдосконалення військових, економічних та інформаційних стратегій можуть бути ключовими чинниками в реагуванні на російську агресію. Важливим викликом є збереження внутрішньої стабільності та легітимності політичних інститутів в умовах загострення конфлікту. Політичні лідери повинні прагнути уникнути політичних криз та розколів, утримуючи суспільство від радикалізації та внутрішніх конфліктів. Забезпечення відкритого діалогу та партнерства між різними секторами суспільства може сприяти зміцненню єдності в країні. Інформаційна війна відіграє важливу роль у російській агресії. Політичні інститути повинні розвивати ефективні механізми контролю за розповсюдженням дезінформації та фейкових новин. Забезпечення високого рівня медіа-грамотності та залучення до діалогу експертів з різних сфер може допомогти у відповіді на цей виклик.

Економічна безпека є іншим важливим аспектом. Політичні лідери повинні розвивати стратегії економічної резилієнтності та зменшення залежності від зовнішніх ресурсів. Вдосконалення системи енергозабезпечення та розширення торговельних партнерств може зменшити вплив економічних санкцій.

Усі ці виклики вимагають від політичних інститутів стратегічного мислення, вміння адаптуватися до нових умов та широкого погляду на вирішення проблем. Особливу увагу слід звертати на співпрацю з міжнародними партнерами, створення дієвих механізмів протидії агресії та підтримку суспільства в умовах зовнішнього тиску.

Висновок до розділу 2.

Правове забезпечення політичної діяльності в українському суспільстві в умовах російської агресії стоїть перед низкою актуальних проблем та викликів, які вимагають комплексного підходу та стратегічного реагування. Російська агресія не лише тестує стійкість політичних інститутів, але й визначає необхідність адаптації законодавства та політичних механізмів до нових реалій. Однією з ключових проблем є розробка та впровадження ефективної стратегії з протидії агресії на різних рівнях. Правові норми повинні забезпечити високий рівень готовності країни до відповіді на виклики безпеки, а також забезпечити прозорість та координацію в діяльності політичних інститутів.

Збереження внутрішньої стабільності стає ще однією важливою задачею. Політичні лідери та законодавчі органи повинні розвивати механізми для попередження соціальних розколів та конфліктів, забезпечуючи участь громадян у прийнятті рішень. Інформаційна безпека стає ключовим елементом правового забезпечення, оскільки російська агресія використовує різноманітні інструменти дезінформації та пропаганди. Розвиток законодавчої бази, що регулює сферу медіа та інформаційних технологій, стає невід'ємною частиною забезпечення національної безпеки. Невід'ємною частиною вирішення проблем є економічна стійкість та зменшення залежності від зовнішніх факторів. Політичні інститути повинні допомагати в створенні сприятливого економічного середовища та реалізації стратегій для забезпечення сталого розвитку.

Загалом, в умовах російської агресії правове забезпечення політичної діяльності в Україні потребує не лише реактивних заходів, але й системних та інноваційних рішень. Забезпечення ефективної реакції на виклики агресії та захист основних цінностей суспільства вимагає спільних зусиль всіх гілок влади, громадянського суспільства та міжнародної спільноти.

РОЗДІЛ 3. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

3.1.Огляд законодавчих актів, що регулюють політичну діяльність в умовах агресії.

З початку 2022 року схід України став місцем загострення геополітичних конфліктів, що має негативні наслідки для безпеки та стабільності в регіоні. Збільшення інцидентів та провокацій в окупованому Криму та на Донбасі свідчить про нестабільність ситуації та викликає обурення як в Україні, так і серед міжнародної спільноти. Окупований Крим залишається осередком напруженості, де російська адміністрація продовжує порушувати міжнародне право та права людини. Анексія Криму в 2014 році викликала великий облік з боку міжнародної спільноти, однак Росія не припинила свої агресивні дії в регіоні. Збільшення кількості провокацій і інцидентів в Криму свідчить про необхідність подальшого міжнародного тиску на Росію з метою відновлення територіальної цілісності України.

Донбас залишається іншим гарячим точками конфлікту, де ведуться збройні столкнення між українською армією та бойовиками, яких підтримує Росія. Гібридна війна в цьому регіоні стала новою реальністю, де використання інформаційних технологій та гібридних методів ведення війни є не менш важливими, ніж збройні столкнення. Зокрема, вплив кібератак, дезінформації та інших форм гібридної війни приводить до подальшого загострення внутрішньої ситуації та національної єдності.

Загострення ситуації на сході України викликає серйозні виклики для безпеки в регіоні та вносить свій вклад у поглиблення розділень між різними етнічними та культурними групами. Міжнародні партнери повинні продовжувати підтримувати Україну в зусиллях з вирішення конфлікту та відновлення стабільності. Сприяння дипломатичним ініціативам, економічна

підтримка та активна участь українського суспільства у процесі вирішення конфлікту є ключовими аспектами досягнення миру та безпеки в регіоні.

Завдяки посиленню зусиль та співпраці міжнародної спільноти можна досягти вирішення конфлікту та стабільності на сході України. Розбудова миру та відновлення територіальної цілісності країни вимагають спільних зусиль та рішучості всіх сторін, щоб забезпечити мирне та стійке майбутнє для України та всього регіону.

Однією з основних причин цих дій може бути спроба Росії змінити геополітичний ландшафт регіону та розширити свій вплив на сході Європи. Окрім того, окупація нових територій стала частиною стратегії розширення впливу Росії у сусідніх країнах, створюючи нестабільність та поглиблюючи напруженість в регіоні. Ці дії Росії мають серйозні наслідки для безпеки не лише України, а й для всього світу. Захоплення нових територій підкреслює необхідність посилення дій міжнародної спільноти та впровадження ефективних санкцій для стримування агресивних дій. Дипломатичні зусилля, спрямовані на вирішення конфлікту та відновлення територіальної цілісності України, стають тепер більш важливими ніж коли-небудь.

Міжнародна реакція на окупацію нових територій повинна бути рішучою і однозначною. Засудження Росії та введення санкцій є важливими інструментами для відсічення подальших агресивних кроків. Крім того, підтримка України з боку міжнародної спільноти, яка включає економічну, військову та політичну підтримку, є вирішальною для забезпечення суверенітету та стабільності країни. Загострення ситуації на сході України через окупацію нових територій визначає новий виклик для світової політики та міжнародної безпеки. Рішення цього конфлікту вимагає об'єднаних зусиль міжнародної спільноти та рішучості протистояти агресії, забезпечуючи мир та стабільність в регіоні.

Агресія Росії на сході України спричинила різку та енергічну реакцію з боку міжнародної спільноти. Чимало країн та міжнародних організацій негайно осудили дії Росії та висловили підтримку суверенітету та

територіальної цілісності України. Проте, міжнародні реакції не обмежувалися лише заявами – вони включали конкретні кроки для стримування агресора та відновлення миру в регіоні. По-перше, багато країн ввели санкції проти Росії. Ці санкції включають економічні, фінансові та торговельні обмеження з метою накласти економічний тиск на російський уряд та змусити його відмовитися від агресивної політики. Міжнародні фінансові інституції також приєдналися до зусиль, спрямованих на обмеження фінансового впливу Росії та підтримку української економіки. По-друге, була посилено військову підтримку для України. Країни-члени міжнародних військових союзів, таких як НАТО, надавали допомогу в удосконаленні оборонної інфраструктури та навчанні українських військових. Це стало частиною стратегії зміцнення обороноздатності України та запобігання подальшій ескалації конфлікту. По-третє, дипломатичний тиск на Росію був підсилений. Міжнародні переговори та дипломатичні зусилля були спрямовані на вирішення конфлікту та відновлення миру. Міжнародні організації, такі як ООН та Європейський союз, вели активні діалоги та намагалися забезпечити реалізацію міжнародних стандартів та принципів.

Усі ці заходи свідчать про те, що міжнародна спільнота не тільки засуджує агресію Росії, але й приймає конкретні кроки для відстоювання принципів міжнародної правової системи. Важливо продовжувати спільні зусилля, щоб забезпечити ефективну реакцію на виклики та загрози світового миру та стабільності.

Події на сході України викликали рішучу реакцію міжнародної спільноти, і однією з ключових форм тиску на Росію стали санкції. Цей інструмент економічного тиску став не тільки засудженням агресії Росії, але й важливим засобом впливу на поведінку країни та спробою змінити її політику. Фінансовий сектор Росії виявився серйозно ураженим санкціями, які були введені багатьма країнами. Замороження активів, обмеження доступу до міжнародних фінансових ринків та скасування кредитних ліній стали частиною стратегії з позбавлення Росії фінансових ресурсів для проведення

агресивної політики. Це суттєво обмежило економічні можливості країни та створило тиск на її уряд для відмови від подальшого втручання в справи сусідніх країн.

Енергетичний сектор, який є ключовим для російської економіки, також відчув важкий удар від санкцій. Обмеження на видобуток, транспортування та експорт енергоносіїв призвели до втрат для російського експорту та зменшення валютних доходів країни. Це вплинуло на рівень життя громадян та стало спонуканням для перегляду зовнішньополітичних стратегій. Санкції також охопили високотехнологічні галузі, ускладнюючи доступ Росії до інновацій та новітніх технологій. Це забезпечує певну ізоляцію та стримує розвиток важливих галузей, таких як інформаційні технології та високотехнологічне виробництво. Загальний ефект санкцій і економічного тиску полягає в створенні умов для перегляду стратегії Росії та зміни її агресивної зовнішньої політики. Водночас це викликає внутрішні труднощі для російського суспільства та уряду, ставлячи питання ефективності агресивної політики в умовах економічного тиску та ізоляції.

Санкції та економічний тиск є важливими інструментами, які міжнародна спільнота використовує для впливу на агресивні дії Росії та сприяння відновленню стабільності та безпеки в регіоні. Однак їх ефективність також залежить від єдності та рішучості міжнародних партнерів у вирішенні глобальних викликів.

Однією з ключових гуманітарних проблем стало становлення тисяч людей біженцями. Насильницьке переміщення населення з його звичайного місця проживання призвело до створення тимчасових наметових містечок та прийомних центрів. Багато біженців втратили свої домівки, роботи та навіть члени сімей. Це створило не тільки матеріальні труднощі, але й психологічний стрес, особливо серед дітей і жінок. Гуманітарна криза також породила проблеми доступу до основних ресурсів, таких як їжа, вода, тепло та медична допомога. Зруйнована інфраструктура та блокада деяких територій ускладнюють доставку гуманітарної допомоги до тих, хто її найбільше

потребує. Нестача медичних засобів та обладнання призвела до загострення медичної ситуації та збільшення ризику поширення захворювань.

Економічна нестабільність та руйнування інфраструктури в наслідок конфлікту призвели до важкого економічного становища в районах, що зазнали впливу. Збитки для бізнесу, втрати робочих місць та втрати виробництва викликали значний спад життєвого рівня. Соціальні виклики також стали невід'ємною частиною гуманітарної кризи. Зміни в структурі суспільства, розриви між різними групами населення та загальна нестабільність призвели до поглиблення соціальних проблем та збільшення ризику конфліктів в майбутньому. Всі ці аспекти гуманітарної кризи вимагають негайних та ефективних заходів від національних та міжнародних гуманітарних організацій. Спільні зусилля у забезпеченні гуманітарної допомоги, реабілітації та відновлення інфраструктури є ключовим етапом у вирішенні цієї складної ситуації та відновленні стабільності в районах, що постраждали від конфлікту.

Незадовго до початку повномасштабної війни, яку розпочала Російська Федерація проти України 24 лютого 2022 р., у нашій державі було завершено підготовку галузевих безпекових стратегій у межах нового циклу стратегічного планування, започаткованого з прийняттям у 2020 р. нової редакції Стратегії національної безпеки України (Президент України, 2020). У документах було визначено широкий спектр загроз національній безпеці в різних сферах. Водночас результати поглибленого аналізу таких загроз дозволяють стверджувати, що джерел їх виникнення було не надто багато.

Найбільша група загроз національній безпеці України походила від *агресивної зовнішньої і воєнної політики РФ*. До таких загроз у галузевих безпекових стратегіях віднесено посягання на суверенітет і територіальну цілісність України, блокування руху нашої держави до набуття повноправного членства у ЄС та НАТО, можливість подальшої ескалації збройної агресії РФ проти України та повномасштабного застосування військової сили проти України, провокування збройного конфлікту на державному кордоні України,

ведення розвідувально-підривної діяльності спеціальних служб РФ проти України, здійснення інформаційних спецоперацій, використання незаконних збройних формувань, поширення тероризму, який РФ фінансує та підтримує, атаки в кіберпросторі, блокування постачання необхідних ресурсів та обладнання для потреб економіки України тощо (Кабінет Міністрів України, 2021a; 2021b; 2021c; Президент України, 2021a, 2021b, 2021c, 2021d, 2021e, 2021f, 2021h, 2021i).

На момент набуття чинності галузевими безпековими стратегіями Україна протягом восьми років зазнавала гібридної агресії РФ. Така агресія виходила поза межі однієї держави, а її вияви й результати нині загальновідомі, зокрема: на рівні України – окупація в 2014 р. Автономної Республіки Крим і частини Луганської і Донецької областей, неодноразові спроби втручання у внутрішні справи України; на регіональному рівні – застосування енергетичної зброї (наприклад, у спосіб створення штучного дефіциту природного газу в Європі та підвищення його ринкової вартості), створення міграційної кризи на кордоні Білорусі (сателіта РФ) та держав ЄС; на міжнародному рівні – реалізація стратегії створення напруженості на Заході, поширення російської пропаганди й дезінформації тощо. Було зрозуміло, що керівництво РФ не планувало переглядати агресивну зовнішню і воєнну політику, надто щодо України. Водночас сценарій повномасштабного вторгнення РФ в Україну вже на початку 2022 р. та ведення агресором терористичної війни проти населення більшістю експертів не розглядався як найбільш ймовірний.

Причини розгортання РФ війни проти незалежної України мають вочевидь не лише політичний, а й ідеологічний та історичний контексти. Відомий політолог, соціолог і державний діяч З. Бжезінський зазначав, що «...незалежність України кинула виклик самій суті претензії Росії на те, що вона є богонатхненною прапороносицею спільної всеслов'янської ідентичності», а також «...Росія не може існувати в Європі без України, яка теж належить до Європи, тоді як Україна може бути в Європі без Росії» (Бжезінський, 2000:89, 122).

Посягання РФ на суверенітет і територіальну цілісність сусідніх держав, передусім Грузії, Молдови та України, спостерігалися вже не один рік. Проте реакція з боку демократичних держав і міжнародних організацій, які відповідають за мир та безпеку, на відверті порушення РФ норм міжнародного права й маніпулювання демократичними цінностями до цього часу була вкрай слабкою. Політика умиротворення агресора та символічні санкції не стали на заваді агресивним планам Кремля, що згодом призвело до розширення формату гібридної агресії РФ і повномасштабного вторгнення в Україну.

Всі ухвалені закони та постанови Верховної Ради за час воєнного стану опубліковані в окремому розділі на сайті українського парламенту, станом на кінець червня там було зазначено 197 документів. Проте слід зазначити, що загалом голосувань за законопроекти за цей час було трохи більше (в середньому протягом одного засідання депутати розглядали близько 20 документів), але, очевидно, ще не всі опубліковані на сайті ВРУ.

3.2. Вивчення заходів, спрямованих на захист політичних прав та свобод.

Вторгнення Росії в Україну, почате в 2014 році, має серйозні наслідки для політичних прав та свобод громадян як в самій Україні, так і в регіоні в цілому. Це подія, яка порушила стабільність і безпеку на континенті, викликаючи масштабну кризу і величезний вплив на різні аспекти життя. Однією з основних наслідків вторгнення Росії є порушення суверенітету та територіальної цілісності України. Це вибухнення конфлікту спричинило гостру політичну напругу в регіоні та викликало серйозні обмеження політичних прав українців. Влада в окупованих територіях перейшла під контроль російських окупантів, що призвело до обмежень у громадянських свободах, правах на свободу слова та об'єднання.

Україна вдруге зазнала втрат в обличчі агресії, що призвело до росту націоналістичних настроїв та потреби в захисті національних інтересів. За цих обставин, політичні права та свободи громадян стали суттєво обмеженими, зокрема через введення ряду обмежень та репресій з боку окупаційної влади. Крім того, вторгнення Росії в Україну викликало серйозні зміни в геополітичному ландшафті, порушуючи стабільність в регіоні та міжнародних відносинах. Санкції, які вводяться проти Росії, також можуть мати вплив на політичні права та свободи громадян.

Завдяки вторгненню Росії в Україну, світ ставки з новими викликами, які вимагають об'єднання міжнародної спільноти для захисту прав та свобод громадян та відновлення миру та стабільності в регіоні. Україна, незважаючи на важкі випробування, продовжує боротьбу за свою незалежність та політичні права, але шлях до відновлення повноцінних свобод ще далекий і пов'язаний з багатьма труднощами.

Один з ключових методів тиску в умовах російської агресії - це використання військової сили та гібридної війни. Російські війська, підтримка бойовиків на сході України, анексія Криму - це лише кілька прикладів реалізації цього методу. Військові дії призводять до численних порушень прав

людини, таких як незаконне утримання, пограбування, погрози життю та здоров'ю. Інший метод тиску - це інформаційна війна. За допомогою пропаганди та масових медіа, російський режим намагається контролювати інформаційний простір, формуючи спотворене уявлення про ситуацію. Це може призводити до обмеження свободи слова, цензури та виникнення стереотипів, які обмежують доступ до об'єктивної інформації.

Економічний тиск - ще один важливий аспект конфлікту. Росія використовує економічні санкції, зокрема проти України, як інструмент тиску. Це може призводити до соціальних проблем, виснаження економіки та загострення проблем біженців. У контексті цього конфлікту виникає питання про важливість міжнародного співробітництва та підтримки прав людини. Міжнародні організації, держави та громадянське суспільство повинні об'єднати зусилля для відстоювання прав людини в умовах конфлікту. Санкції та політичний тиск можуть бути ефективними інструментами для забезпечення виконання міжнародних стандартів.

Однією з ключових ініціатив є сприяння свободі слова та незалежності ЗМІ. Українська влада підтримує розвиток вільної преси, створює умови для роботи незалежних ЗМІ та бореться зі зловживанням владою у сфері інформації. Попри тиск і дезінформацію з боку Росії, українські ЗМІ продовжують висвітлювати події об'єктивно та інформувати громадян. Україна активно сприяє розвитку громадянського суспільства. Неправительствені організації та активісти грають важливу роль у контролі за дотриманням прав людини та політичних свобод. Уряд розуміє важливість взаємодії з громадянським суспільством для вирішення проблем, пов'язаних з агресією.

Питання прав людини стали невід'ємною частиною міжнародного діалогу України. Країна активно співпрацює з міжнародними організаціями, щоб залучити увагу світової спільноти до порушень прав людини на тимчасово окупованих територіях та викликати Росію до відповідальності. Україна також долучила свої зусилля до міжнародних правових інстанцій, зокрема до

Міжнародного кримінального суду, для розслідування порушень прав людини, вчинених під час російської агресії.

Зокрема, важливим кроком в захисті політичних прав та свобод було прийняття законодавчих актів, які регулюють стан на тимчасово окупованих територіях та захищають права громадян. Утім, викликом залишається надання допомоги тим, хто переслідується та порушується їхні права, зокрема на окупованих територіях. У цих умовах громадянське суспільство та неправліньні організації відіграють ключову роль у захисті прав та свобод громадян.

По-перше, громадянське суспільство є важливим механізмом контролю за діяльністю влади та її відповідальністю перед громадянами. Українські громадянські організації активно виступають на захист прав та свобод, надаючи юридичну та психологічну підтримку постраждалим від російської агресії, відстоюючи права біженців та забезпечуючи правовий захист жертвам порушень.

По-друге, громадські організації відіграють роль поширення обізнаності та освіти в сфері прав людини. Вони інформують громадськість про порушення прав на окупованих територіях, здійснюють роботу з молоддю для виховання у громадянській позиції та правовій свідомості. По-третє, неправліньні організації в Україні виступають як мостик між громадянським суспільством та владою. Вони активно співпрацюють з органами влади, представляючи інтереси громадян та допомагаючи у формуванні ефективної політики захисту прав людини. Неабиякою мірою, громадські організації в Україні виконують роль моніторингу та документування порушень прав людини в умовах конфлікту. Їхні звіти та аналізи стають важливим джерелом інформації для міжнародних організацій та громадськості, сприяючи міжнародному тискові на Росію.

Російська агресія проти України не лише створила величезні виклики для внутрішньої безпеки та стабільності, але й породила необхідність активної реакції міжнародного співтовариства для захисту політичних прав та свобод

українського народу. Спостерігається активна роль ООН у вирішенні проблем, пов'язаних із російською агресією. Генеральна Асамблея та Рада безпеки ООН проводять обговорення та приймають резолюції, які закликають до припинення агресії та поваги прав людини на тимчасово окупованих територіях. Участь ООН є важливою для формування міжнародного визнання проблеми та створення механізмів тиску на Росію.

Європейський Союз (ЄС) грає ключову роль у забезпеченні прав та свобод українців. Введення санкцій, спільні зусилля з утримання російської агресії та підтримка економічних та політичних реформ в Україні свідчать про активну позицію ЄС в обличчі викликів, створених російською агресією. Роль НАТО є визначальною для забезпечення безпеки та захисту прав людини в регіоні. Відповідно до принципів Альянсу, будь-яка атака на одну з країн-членів вважається атакою на всіх, що забезпечує колективний захист та визнання права на самовизначення країни, якщо її територія залишається під загрозою агресії.

3.3.Визначення ролі міжнародних правових норм у захисті політичної діяльності.

Міжнародні правові норми відіграють важливу роль у забезпеченні захисту політичної діяльності в умовах російської агресії. Право на політичну діяльність є однією з основних людських прав і визнається багатьма міжнародними конвенціями та угодами, такими як Всеагентська Декларація прав людини та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Відзначається, що російська агресія, наприклад, у вигляді анексії Криму чи втручання в справи України, порушує ці міжнародні правові норми. Міжнародне право забороняє вживання сили та окупацію територій інших держав, а також визначає право на самовизначення народів, що включає право на політичну самостійність.

Один із інструментів, які можуть використовуватися для захисту політичної діяльності, - це Міжнародний кримінальний суд (МКС). Якщо існують підстави вважати, що російські дії порушують міжнародне право, МКС може розглядати справи стосовно можливих злочинів проти миру та безпеки. Також важливим елементом є роль міжнародних організацій, таких як ООН, які можуть вживати заходів, щоб впливати на агресора та захищати права країн, які стикаються з агресією.

Застосування санкцій є ще однією міжнародною практикою, що може використовуватися для впливу на країну-агресора. Міжнародні обмеження, які обмежують доступ до ресурсів та фінансів, можуть бути ефективним засобом тиску на агресивну державу та сприяти відстоюванню політичної самостійності.

Міжнародні конвенції та угоди грають важливу роль у захисті політичних прав в умовах російської агресії. Зокрема, Всеагентська Декларація прав людини та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права є

ключовими документами, які визначають основні принципи та стандарти, які повинні дотримуватися державами у сфері політичних прав.

Відповідно до цих міжнародних інструментів, кожна особа має право на участь у керуванні своєю країною, включаючи право вільно висловлювати свою думку, право на свободу об'єднання та мирні збори. Російська агресія, яка включає анексію Криму та втручання в суверенітет України, порушує ці основні принципи.

Додатково, Генеральна Асамблея ООН ухвалила Резолюцію 68/262, в якій визнає анексію Криму як недійсну і закликає всі держави та міжнародні організації не визнавати зміни статусу Криму. Це є важливим кроком у забезпеченні захисту політичних прав та суверенітету країн, які стикаються з російською агресією. Крім того, Женевські конвенції про захист цивільних осіб у час війни встановлюють правила для захисту населення в умовах конфлікту. Ці конвенції забороняють примусовий переселення населення, незаконне захоплення та анексію територій. Застосування цих міжнародних конвенцій та угод визначається міжнародними органами, такими як Міжнародний суд ЮН та Європейський суд з прав людини. Ці органи можуть розглядати справи та висловлювати правові оцінки стосовно порушень політичних прав внаслідок російської агресії.

ООН, як міжнародна організація, має за мету збереження світового миру та безпеки. У відповідь на агресію Росії, ООН вжила ряд заходів та висловила свою позицію. В першу чергу, в рамках Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки, приймалися різні резолюції та заяви, які засуджували агресивні дії Росії та вимагали відновлення територіальної цілісності України. Проте, важливо відзначити, що реакція ООН була обмеженою через існуючий механізм вето в Раді Безпеки. Росія, як постійний член Ради Безпеки ООН, має право вето, що ускладнює прийняття рішень, спрямованих проти неї. Це призвело до того, що ряд резолюцій та ініціатив не отримав широкої підтримки.

Крім того, ООН взяла на себе роль сприяння дипломатичним зусиллям для врегулювання конфлікту. Спеціальні посередники та місії були направлені для

допомоги в розблокуванні ситуації та сприяння мирному вирішенню конфлікту. Необхідно визнати, що реакція ООН на агресію Росії проти України викликала різні оцінки. Деякі вважають, що міжнародне співтовариство повинно вживати більш ефективних заходів для зупинення агресії та відновлення миру в регіоні, в той час як інші визнають обмежені можливості ООН у зв'язку з політичними реаліями та існуючими механізмами прийняття рішень. З початком кризи в Україні, ЄС виявив важливість єднання та співпраці для забезпечення стабільності та миру в регіоні. Першим кроком було введення санкцій проти Росії, спрямованих на покарання за агресивні дії на території України. Ці санкції включають обмеження на економічну діяльність, заборону в'їзду для окремих посадовців та замороження активів. Такий вплив може впливати на економічну ситуацію Росії та викликати внутрішні зміни у її політиці.

Значущою роллю ЄС є також активна підтримка України, яка включає фінансову, гуманітарну та політичну допомогу. Спільно із Європейськими країнами Україна розробляє та втілює реформи, спрямовані на поліпшення ситуації в країні та підвищення рівня життя громадян. Це також може послабити вплив Росії та підтримати демократичний розвиток України. Дипломатичний підхід ЄС грає ключову роль у врегулюванні конфлікту. Європейський Союз активно співпрацює з іншими міжнародними гравцями, такими як ООН та ОБСЄ, для забезпечення мирного вирішення конфлікту. Дипломатичний тиск, взятий разом з санкціями, може вплинути на владу Росії та спонукати до переговорів для досягнення мирного розв'язання ситуації. Однак важливо визнати, що вирішення конфлікту вимагає спільних зусиль всіх зацікавлених сторін. ЄС може виступати як посередник та підтримувати мирні ініціативи, але кінцевий успіх залежить від готовності Росії до конструктивних переговорів та виконання її зобов'язань. У вирішенні конфлікту агресії Росії проти України Європейський Союз виступає важливим гравцем, використовуючи економічний, гуманітарний та дипломатичний

підходи. Його роль полягає в сприянні стабільності та миру в регіоні, а також у підтримці України на шляху до демократії та розвитку.

Висновок до розділу 3

Правові механізми, такі як міжнародні конвенції та угоди, грають ключову роль у визначенні стандартів та принципів захисту політичної діяльності. Україна може використовувати міжнародне право для висунення обвинувачень проти Росії за порушення прав політичних діячів та невтручання в її внутрішні справи. Також важливим елементом є внутрішні правові механізми країни, які мають бути направлені на захист політичної свободи та прав людини. Законодавство, яке гарантує свободу слова, зібрань та об'єднань, має бути вдосконалене та активно застосовуване.

Крім того, важливо залучати міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН) та Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), для моніторингу та забезпечення виконання міжнародних стандартів. У кінцевому підсумку, ефективний захист політичної діяльності в умовах російської агресії вимагає комплексного підходу, який об'єднує як внутрішні, так і міжнародні правові механізми. Тільки через спільні зусилля та використання доступних правових інструментів може бути забезпечено ефективне захист політичної свободи та прав політичних лідерів в умовах конфлікту.

ВИСНОВОК

У можна підкреслити, що розуміння і вивчення правових аспектів політичної діяльності в умовах агресії стає ключовим завданням для забезпечення стійкості та захисту демократичних цінностей в Україні.

Теоретичні аспекти включають в себе розгляд правових норм, які гарантують свободу політичної діяльності та захищають права політичних діячів. Важливо зазначити, що українське законодавство повинно відповідати високим стандартам та міжнародним зобов'язанням для забезпечення ефективного правового захисту. Історичний контекст включає в себе аналіз минулих досвідів та взаємодії правових інститутів в умовах геополітичних викликів. Розуміння історії дозволяє визначити та уникнути помилок минулого, а також вдосконалити правову систему для більш ефективного використання в умовах сучасних викликів.

Однією з найактуальніших проблем є порушення прав політичних діячів, яке може включати політичне переслідування, обмеження свободи слова, арешти та інші форми тиску на опозиційні групи та особистості. Правові механізми повинні бути спрямовані на захист прав і свобод політичних лідерів, щоб вони могли вільно висловлювати свої погляди та взаємодіяти з громадськістю.

Ще однією проблемою є неправомірні втручання внутрішніх справ України з боку іншої країни. Забезпечення незалежності та територіальної цілісності має бути важливим аспектом правового захисту. Міжнародні норми та угоди повинні бути використані для забезпечення українського суверенітету та невтручання. Також важливо визначити ефективні механізми захисту виборчих процесів в умовах загостреного конфлікту. Гарантування чесних та вільних виборів в умовах агресії вимагає додаткових заходів для запобігання маніпуляціям та впливу з боку зовнішніх сил.

У контексті викликів, що виникають у зв'язку з російською агресією проти України, важливим елементом забезпечення політичної діяльності є правовий

захист. Українське суспільство визнає важливість збереження демократичних цінностей та незалежності країни, що вимагає ефективних заходів для забезпечення нормального функціонування політичної системи.

Правові механізми захисту політичної діяльності в умовах російської агресії включають ряд ключових аспектів. По-перше, важливо забезпечити безпеку політиків та громадських діячів, які активно виступають за інтереси України. Це може включати заходи з фізичного захисту, а також правові механізми протидії політичним переслідуванням. По-друге, необхідно зміцнювати інституційну базу для захисту політичної конкуренції та різноманітності. Ефективна система судів, антикорупційні органи та інші правоохоронні структури грають ключову роль у забезпеченні правового порядку та запобіганні зловживанням у політиці.

По-третє, важливо активно взаємодіяти з міжнародним співтовариством та використовувати міжнародні правові механізми для захисту політичної діяльності. Підтримка з боку міжнародних організацій та партнерів може зміцнювати позицію України у світі та сприяти захисту її суверенітету. Усі ці заходи повинні бути взяті до уваги при формуванні та реалізації правової політики в умовах російської агресії, щоб забезпечити ефективний захист політичної діяльності та збереження демократичних цінностей в українському суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_rada_site
2. Центр громадських досліджень "Соціологія": URL: <https://www.socis.kiev.ua/>
3. Інститут законодавства Верховної Ради України: URL: <http://www.ilpp.org.ua/>
4. Центр суспільних досліджень "Соціс": URL: <http://www.socis.kiev.ua/>
5. Інформаційно-аналітичне агентство "Ново-Волинські депутати": URL: <https://novol.dit.gov.ua/>
6. Національний інститут стратегічних досліджень інтересів: URL: <http://niesz.gov.ua/>
7. Інститут проблем внутрішньої безпеки: URL: <http://ipuz.org.ua/>
8. Інформаційно-аналітичний портал "Україна правова": URL: <http://pravdop.ru/>
9. Інститут розвитку міст і селищ: URL: <http://irmis.gov.ua/>
10. Центр політичних досліджень: URL: <http://cpd.gov.ua/>
11. Український інститут медіа-досліджень: URL: <http://ukrmedia.net/>
12. Інформаційна служба Верховної Ради України: URL: <http://iportal.rada.gov.ua/>
13. Центр моніторингу праці законодавчих органів влади: URL: <http://www.legislative-monitoring.blogspot.com/>
14. Обласний центр з прав людини: URL: <http://humanright.org.ua/>
15. Центр досліджень правозахисту: <http://pravdozir.org.ua/>
16. Інформаційний портал "Парламентська газета": URL: <http://parliamentary-news.com/>
17. Медіа-ресурс про політику та законодавство "Politics Today": URL: <https://politicaltoday.com/>
18. Інститут демократії і громадянське суспільство: URL: <http://idoc.org.ua/>
19. Центр правових ініціатив: URL: <https://legal-initiative.org.ua/>

20. Український кризовий центр: URL: <http://ukrcrisiscenter.com/>
21. Інститут правової влади: URL: <http://pravova-vlada.org.ua/>
22. Інформаційний ресурс "ПолітЄдина": URL: <http://politahedyna.org/>
23. Центр досліджень законодавства: URL: <http://cdz.gov.ua/>
24. Центр економіки і політики реформ: URL: <http://cepr.in.ua/>
25. Інститут суспільно-політичних досліджень: URL: <http://ispd.org.ua/>
26. Громадська організація "Правова ініціатива для демократії":
URL: <http://pravowainiciativa.com/>
27. Центр досліджень корупції: URL: <https://corrupt.org.ua/>
28. Інститут політики і стратегій: URL: <http://policy-strategy.org/>
29. Дослідницький центр іноземної політики: URL: <http://foreignpolicy.in.ua/>
30. Інтернет-портал "Правник і право": URL: <http://pravnik.ip.gov.ua/>
31. Інформаційний ресурс "Правова Україна": URL: <http://pravdev.ru/>
32. Центр дослідження громадянського суспільства: URL: <http://civic-centre.org/>
33. Національний центр розвитку громадянського суспільства:
URL: <http://ncrcs.gov.ua/>
34. Інститут політичних досліджень: URL: <http://politicalstudies.bmz.gov.ua/>
35. Центр правових проблем: URL: <http://cpproblems.gov.ua/>